

LITTERATUROVERSIGTER

NYE DANSKE BØGER:

ANDERSEN, HEINE: *Samfundsvidenskaber og videnskabsteorier*. København: Studenterrådet ved Københavns Universitet, 1972. 192 pp. Kr. 12,50.

Bogen er en oversigt over den videnskabs-teoretiske diskussion inden for samfundsvidenskaberne. Den tager afstand fra det postulat om værdifrihed, som har været dominerende inden for moderne videnskabsteori indtil det, der med et noget summarisk udtryk betegnes den kritiske samfundsvidenskab, satte ind i løbet af 1960'erne. Forfatteren vender sig imidlertid også mod væsentlige dele af samme kritiske samfundsvidenskab – herunder det af Myrdal i hans senere skrifter forfægtede standpunkt, at man bevidst skal introducere alternative vurderinger i sin analyse for at modvirke ensidighed – fordi de kritiske synspunkter oftest ikke bygger på nogen sammenhængende videnskabsteoretisk opfattelse og derfor ikke udgør noget realistisk alternativ. En af de virkelig gyldige – og i øvrigt af flere andre fremhævede – begrænsende forudsætninger, der ligger til grund for den fremherskende videnskabsteori, er trangen til at udfinde lovmæssigheder i naturen, eller for at anvende nærværende forfatters terminologi, legitimeringen af den teknokratiske beherskelse og trangen til udvidelse af kontrol-potentialet over for naturen.

Beretning om pantebrevsformularer for fast ejendom. Afgivet af den af justitsministeriet den 20. juli 1971 nedsatte arbejdsgruppe. København: Statens Trykningskontor, 1972. 61 pp.

Arbejdsgruppen har udarbejdet udkast til pantebrevsformularer og forslag til ændring af tinglysningsloven. De vigtigste forslag går ud på, at pantebrevs restgæld kun skal forfalde ved for sen betaling, såfremt ydelsen ikke er betalt inden yderligere 7 dage efter, at kreditor efter sidste rettidige betalingsdag har afsendt et skriftligt påkrav til debitor om betaling, samt at indbetaling skal anses for rettidig, når den har fundet sted til postvæsenet her i landet inden betalingsfristens udløb. Arbejdsgruppen ønsker at disse regler skal være ufravigelige og også skal gælde for allerede udstedte pantebreve.

Betænkning fra udvalget til forbedring af kildeskatten. Betænkning 638. København: Statens Trykningskontor, 1972. 57 pp. Kr. 10,00.

Udvalget blev nedsat i april 1970 for at undersøge mulighederne for en forbedring af kildeskatteordningen, bl.a. en administrativ forenkling og større overensstemmelse mellem den foreløbige og endelige skattebetaling, herunder et kumulativt system. Det sidste kan udvalget ikke anbefale; derimod stilles en række mindre gennemgribende forslag, bl.a. om ændrede beløbsgrænser, der skulle betyde, at restskat kan undgås for hovedparten af A-skatteydere. I betænkningens fyldigste kapitel gennemgås en række forskellige mulige skattetrækordninger, men udvalget finder det mest hensigtsmæssigt at blive stående ved den nuværende. Som bilag gengives bl.a. udvalgets forslag af marts 1971 om automatisk forskudsregistrering og udvalgets forslag af oktober 1971 om at fritage arbejdsgiverne for deltaljerede månedlige og kvartalsvise indberetninger.

Betænkning vedrørende Grønlandsadministrationens budget- og regnskabsvæsen. Betænkning 646. København: Statens Trykningskontor, 1972. 128 pp. Kr. 24,15.

Bl.a. på grund af statsrevisorernes kritik i betænkningen over statsregnskabet for 1963/64 nedsattes i 1966 et udvalg, der skulle søge Grønlandsministeriets budget- og regnskabsmæssige problemer løst. Udvalget finder, at mens Den kongelige grønlandske Handel og Grønlands tekniske Organisation har tilfredsstillende regnskabs-systemer er departementets regnskabsmæssige organisation præget af manglen på en klar organisationsplan og utilstrækkelig koordination. Man foreslår hele ministeriets organisation på dette område radikalt centraliseret gennem en »i ministeriets samlede organisationsplan centralt placeret økonomiafdeling« og beskæftiger sig med fordelene ved at udnytte moderne data-behandlingsmetoder i et reorganiseret regnskabsvæsen. Betænkningen gennemgår udførligt det eksisterende budget- og regnskabsvæsen og diskuterer de særlige forhold, der gælder for Grønlandsadministrationen, herunder fordelingen af de dispositions-mæssige beføjelser.

Betænkning vedrørende nogle af- og nedkriminaliseringsspørgsmål. Betænkning 650. København: Statens Trykningskontor, 1972. 109 pp.

På baggrund af det stadig mere udtalte ønske om en begrænsning af omfanget af

den strafferetlige frihedsberøvelse nedsatte justitsministeriet i december 1971 en arbejdsgruppe til overvejelse heraf. I det første kapitel i sin betænkning bringer arbejdsgruppen et ret omfattende statistisk materiale om de forskellige strafferetlige sanktioner og i de følgende kapitler diskuteres muligheden for en ændring eller afskaffelse af sanktionerne i forskellige tilfælde. I kapitel 3 stilles således forslag om en ændret strafferetlig behandling af de mindre berigelsesforbrydelser, specielt brugstyveri, butikstyveri, afbetalingsunderslæb og checkkriminalitet. I sidstnævnte henseende stilles forslag om, at checkgarantiordningen, der har vist sig som en betydelig kriminalitetsfaktor, ændres således, at pengeinstituttet ikke blot som i dag inden for den fastsatte beløbsramme indestår checkmodtagerne for, at der er dækning på kontoen, men tillige i realiteten forsyner kontohaveren med en kassekredit svarende til det beløb, som dækningsgarantien omfatter, således at overtræk inden for det dækningsgaranterede beløb ikke længere vil være mandatsvig.

BOSERUP, MOGENS: *Deres egne ord: Udvalg og kommentar*. Bd. 2: *Fra Marx til Keynes*. Memorandum fra Københavns Universitets Økonomiske Institut, nr. 26. København: Universitetsforlaget, 1972. 175 pp. Kr. 29,90.

I andet og sidste bind af Mogens Boserups teorihistoriske fremstilling bringes korte prægnante citater fra forfatterskaber fra Marx til Keynes. Ved at koncentrere fremstillingen omkring de mest essentielle formuleringer har forfatteren opnået at give en alsidig fremstilling af den behandlede periode på et begrænset sidetal. Citaterne er ledsaget af noter og en instruktiv forbindelsestekst. Hoveddispositionen er kronologisk, men visse emner, især sådanne som har præget den senere del af perioden, er behandlet i sammenhæng, det gælder f.eks. konjunktur-, finans- og velfærdsteorien. Foruden en litteraturfortegnelse rummer nærværende bind et personregister, der er fælles for dette og det tidligere bind.

BRUUN, H. H.: *Science, values and politics in Max Weber's methodology*. København: Munksgaard, 1972. 300 pp. Kr. 62,10.

Max Weber (1864-1920) regnes for grundlæggeren af det syn på forholdet mellem videnskabelig erkendelse og værdidomme inden for samfundsvidenskaberne, som i form af et krav om adskillelse af de to elementer er karakteristisk for moderne samfundsvidenskabelig forskning. Efter en indledende oversigt over det videnskabs-teoretiske grundlag for Webers metodolo-

giske arbejder gennemgås hans syn på værdielementernes forhold til videnskaben i tre kapitler. De to første kapitler behandler værdielementer som *forudsætninger* for eller led i den videnskabelige erkendelse; kapitel 1 beskæftiger sig med muligheden for at afgrænse et område af værdielementer som videnskabeligt illegitime, kapitel 2 med værdielementer som legitime delvis nødvendige forudsætninger for den videnskabelige forskning. Kapitel 3 behandler værdielementer som *genstand* for videnskabelig undersøgelse. I kapitel 4 behandles Webers idealtyper, og forfatteren, der er politolog, slutter i kapitel 5 med at undersøge begrebet politik i lyset af Webers analyse. Litteraturen om Webers metodologiske arbejder omfatter efterhånden omkring 600 bidrag. Det foreliggende værk er en dybtgående og på flere punkter selvstændig tilføjelse hertil.

Den danske uddannelsesstruktur: Et debatoplæg. Udg. af Kommunernes Landsforening. København: Kommunernes Landsforening, 1972. 241 pp. Kr. 33,00.

Efter at Kommunernes Landsforening havde foreslået nedsat en uddannelseskommision til at foretage en sammenfattende undersøgelse og vurdering af både de uddannelsesmæssige, de styringsmæssige og de økonomiske og administrative problemer for de grundlæggende uddannelser (folkeskolen, ungdomsskolen, gymnasiet og de erhvervsfaglige uddannelser) besluttede man selv at udarbejde et oplæg til en debat på landsforeningens delegeretmøde i juni 1972. Oplægget er udarbejdet af landsforeningens sekretariat og indeholder foruden forslag til ændringer i uddannelsessystemet et stort baggrundsmateriale med redegørelse for de eksisterende uddannelser, deres administration, den historiske udvikling og det tilsvarende uddannelsessystem i nogle andre lande. Selvom redegørelsen viser interesse for de kommunale myndigheders placering i uddannelsesopbygningen, er betragtningerne på ingen måde kun knyttet til kommunalpolitiske interesser.

ENGBERG, JENS: *Dansk finanshistorie i 1640'erne*. Jysk Selskab for Historie, Skrifter nr. 28. Århus: Universitetsforlaget, 1972. 356 pp. Kr. 48,30.

I denne behandling af dansk finansadministration i 1640'erne beskrives i det første kapitel Rentekammerets opbygning og administration, herunder rigshofmesterens og rentemestrenes dispositionsadgang og indbyrdes forhold. I andet kapitel behandles den lokale finansadministration i lenene,